ನಾನೊಬ್ಬ ವಿಜ್ಞಾನಿ

ವೀಣಾ ಕಪೂರ್ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸಂದರ್ಶನ

ವೀಣಾ ಕಪೂರ್ ಅವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ನೇಚರ್ ಕನ್ಸರ್ವೇಷನ್ ಫೌಂಡೇಶನ್ (ಎನ್‌ಸಿಎಫ್) ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ, ಅದನ್ನು ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಜೊತೆ ಒಡನಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಪ್ರಪಂಚದಿಂದ ಬಹಳ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗಿ, ಈ ಆಸಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ವಿಸ್ಮಯಗಳನ್ನು ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಯುವಜನರ ಜೊತೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಜೇಡಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಕ್ಕರೆಯ ಭಾವ. ಅವಕಾಶವಾದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಏನೆಂದೂ ಊಹಿಸದ ಕೆಲವು ಜನರನ್ನು ಜೇಡಗಳ ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಪರಿಪಾಠವಿದೆ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಾತ್ರ

ನಾನು ಸದಸ್ಯೆಯಾಗಿರುವ ಎನ್‌ಸಿಎಫ್‌ನ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಪರ್ಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ತಂಡದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬಹುಪಾಲು ಕೆಲಸಗಳೆಂದರೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಜನರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವುದು. ನಾವು ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಯುವಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ಆಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಆಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲು ಪ್ರಕೃತಿ ಹಾಗೂ ವನ್ಯಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಕರೊಂದಿಗೆ ಸಹಯೋಜಿತ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟುಗಳನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.ಇದಲ್ಲದೆ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ನಿರತರಾಗಿರುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕರನ್ನು ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ನಾವು ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ನಾಗರಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ನಾನು ಇತರ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಯೋಗಿಗಳೊಂಂದಿಗೆ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಅಭ್ಯಾಸ ಕುರಿತಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಸಂಬಂಧಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಮ್ಮೇಳನ, ಕಾರ್ಯಾಗಾರ ಹಾಗೂ ಜನ ಸಂಪರ್ಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ನಾನು ಎನ್.ಸಿ.ಎಫ್‌ನ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯಳಾದ್ದರಿಂದ, ಸಂಸ್ಥೆಯ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತೀರ್ಮಾನ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು, ಯೋಜನೆ ತಯಾರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುತ್ತೇನೆ.

ಕೆಲಸದ ಒಂದು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ದಿನ

ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ದಿನ ಎಂಬುದೇನೂ ಇಲ್ಲ; ದಿನಾ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಕೆಲಸವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಭಿನ್ನ, ಸುಮಾರು ಎಲ್ಲಾ ದಿನಗಳಲ್ಲೂ ನಾನು ಓದು, ಬರಹ, ಸಂಶೋಧನೆ ಅಥವಾ ಒಡನಾಡಿಗಳ ಜೊತೆ ನಮ್ಮ ಯೋಜನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತನ ಮಂಥನನಡೆಸುತ್ತೇನೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನಾವು ಪ್ರವಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಇರುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಸಹಯೋಗಿಗಳಾಗಬಲ್ಲವರನ್ನು, ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಒತ್ತಡವಿಲ್ಲದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ನನ್ನ ಕಛೇರಿಯ ಬಾಲ್ಕನಿಯಿಂದ ಪಕ್ಷಿ ಅಥವಾ ಮರಗಳ ವೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೀವು ಕಾಣಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ನಾವು ನೋಡಿದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಲವಲವಿಕೆಯ ಚರ್ಚೆಯೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ!

ನಿಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯ ಉತ್ತಮ ಪ್ರತಿಫಲ

ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುವ, ದಾಖಲಿಸುವ ಮತ್ತುಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಸದವಕಾಶ. ನಾವು ನಂಬಲಾಗದಂತಿರುವ ಪರಿಪರಿಯ ಜೀವಿಗಳು ನಮ್ಮ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅದರಾಚೆಗೂ ಇರುವುದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಹಲವಾರು ವಿಷಯಾಂಶಗಳು ಈಗಲೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಸ್ಮಯ ಉಂಟು ಮಾಡಿ ನಿಬ್ಬೆರಗಾಗಿಸುತ್ತವೆ.

ಇಷ್ಟೇಅಲ್ಲ, ನಾನು ಕಿಟಕಿಯ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ನಡೆಯುವ ಪ್ರಕೃತಿಯನಾಟಕವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುವ ಸುಯೋಗವೂ ಇದೆ.ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಇದು ನನ್ನ ಕೆಲಸದ ಒಂದು ಭಾಗ ಕೂಡ! ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ನನ್ನ ಕಛೇರಿಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಸಾಕಷ್ಟು ಖಾಲಿಜಾಗ ಇದ್ದು ಹಲವಾರು ಮರಗಳು ಇವೆ. ನಾನು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ಕನಿಷ್ಠ ಮೂರು ಪ್ರಭೇದಗಳ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಕೂಗು ನನಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದೆ!

ನಿಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸತಕ್ಕ ಮುಖ್ಯ ನೈತಿಕ ತತ್ವಗಳು :

ನಾನು ಪ್ರಾಣಿಗಳಕ್ಷೇಮಾಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಮಾನವ ಕ್ಷೇಮಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಷ್ಟೇ ಸಮಾನವಾಗಿ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು ಎಂದುಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ನೈತಿಕತತ್ವವೆಂದು ನನ್ನ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಪರಿಗಣನೆಗಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೂಪಗಳು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ನಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆಯ್ಕೆಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ವರ್ಗೀಕರಣ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭೇದಗಳ ವರ್ಣನೆಮಾಡಲು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ನನಗೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದು ಮುಜುಗರದವಿಷಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಣ ವಿಜ್ಞಾನದ ವೃತ್ತಿಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಹಲವಾರು ಹೊಸ ವರ್ಗೀಕರಣ ಸಾಧನಗಳನ್ನುಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಾಣಿ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸದೆಯೇ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸಹಯೋಗಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇಂಥ ನೈತಿಕ ತತ್ವಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಎನ್.ಸಿ.ಎಫ್. ನ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಶೋಧನಾ ಯೋಜನೆಗಳು ನೈತಿಕ ತತ್ವಗಳ ಒಂದು ಸಮಿತಿಯ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತವೆ. ಇದರ ಕೆಲವು ಸದಸ್ಯರು ನಮ್ಮ ಹೊರಗಿನವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿಸಿದ ಮೊದಲ ಅನುಭವಗಳು

ನನ್ನಅದೃಷ್ಟ, ನಾನು ಓದಿದ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾದ ಬಯಲು ಭೂಮಿಯಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಹಳೆಯ ದೊಡ್ಡ ಮರಗಳಿದ್ದವು.ತೋಟದಮನೆ ಹಾಗೂ ಹಲವಾರು ಗಿಡಗಳಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲದೆ ನನಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುವಂತಹ ತಂದೆತಾಯಿ ಹಾಗೂ ಸ್ನೇಹಿತರೂ ಇದ್ದರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆತಾಯಿಯರು ನನಗಿದ್ದ ಹಾವುಗಳ ಮೇಲಿನ ಆಕರ್ಷಣೆಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದಿದ್ದರೂ ಯಾವತ್ತೂ ಬೇಡವೆನ್ನಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಕೆಲವು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಮನೆಯೊಳಗೆ ತಂದಿದ್ದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಅಪಾಯದಿಂದ ಕಾಪಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಹಾವುಗಳೂ ಇದ್ದವು!ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಪುಸ್ತಕಗಳುಇರಬೇಕಿತ್ತು ಎನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳು ಲಭ್ಯವಿದ್ದವು. ನಾನು ಅವುಗಳನ್ನು ಅದಷ್ಟು ಬೇಗಎರವಲು ಪಡೆದುಯುತ್ತಿದ್ದೆ.ನನಗಿನ್ನೂ ಜ್ಞಾಪಕವಿದೆ, ನನಗೆ ಜಾಯ್ ಆಡಮ್‌ಸನ್‌ರವರ 'ಬಾರ್ನ್‌ಫ್ರೀ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ತುಂಬಾ ಸಡಗರ ಪಟ್ಟಿದ್ದೆ. ನಾನಾಗ 7ನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದೆ. ಆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿದ್ದ ವನ್ಯ ಜೀವನದ ವಿವರಣೆ ನನ್ನನ್ನು ಮರುಳುಗೊಳಿಸಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ಜನರು, ಸಿಂಹಗಳು, ಆಫ್ರಿಕದ ಭೂದೃಶ್ಯದ ವಿವರಗಳುನನ್ನ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದಲ್ಲದೆ ನಾನು ಆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಎರಡನೇ ಬಾರಿ ಎರವಲು ಕೇಳಿದಾಗ ಶಿಕ್ಷಕರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಮುಗುಳ್ನಗೆ ಇನ್ನೂ ನನ್ನ ಮನಃಪಟಲದಲ್ಲಿದೆ.

ವಿಜ್ಞಾನಿಯಾಗಲು ಸಂಕಲ್ಪ

ನನಗೆ ಜ್ಞಾಪಕ ಇರುವಾಗಿನಿಂದಲೂ ನಾನು ಗಿಡ, ಮರಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಹರೆಯದವಳಾಗಿದ್ದಾಗ ಬಿ.ಬಿ.ಸಿ.ಯ'ವೈಲ್ಡ್ ಲೈಫ್'(ವನ್ಯಜೀವಿ) ನಿಯತಕಾಲಿಕದ ಪ್ರತಿ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನೂ ಬಹಳ ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ ಓದುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇದನ್ನು ನಮ್ಮ ಓರ್ವ ಕುಟುಂಬದ ಸ್ನೇಹಿತರು ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದಲ್ಲದೆ ನಾನು ಕಡಲಿನ ಮತ್ತು ಅದರೊಳಗಿನ ಜೀವಿಗಳ ಬಗ್ಗೆಜಾಕ್ವೆಸ್ ಕೋಸ್ಟೆಯುರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಸಂಚಿಕೆಗಳನ್ನು ದೂರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ.ಆದರೆ ನಾನು ನಿಜ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ವನ್ಯಜೀವಿ ವಿಜ್ಞಾನಿಯನ್ನು ಅಥವಾ ಸಂರಕ್ಷಕನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಅದೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಬಂತು. ಹೀಗಾಗಿ ಬಹಳಕಾಲ ವನ್ಯಜೀವಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ನನ್ನ ಆಕರ್ಷಣೆ ಕೇವಲ ನನಗೆ ದೊರೆತ ಪುಸ್ತಕ,ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಕ್ಷ್ಯಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಒಂದು ದಿನ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಜಾಹೀರಾತಿನಲ್ಲಿ ವನ್ಯಜೀವಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ಆಸಕ್ತರಾದ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದೆ.ಇದು ನನ್ನ ಜೀವನದ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿತು. ನಾನು ಪದವಿ ಕಲಿಕೆಗೆ ವಾಣಿಜ್ಯ ಶಾಖೆಗೆ ಸೇರಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಬೇಸಿಗೆಯ ರಜಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸ್ವಯಂಸೇವಕಳಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇದರ ಬಹುಪಾಲು ಕೆಲಸಪ್ರಕೃತಿ ಶಿಬಿರ, ಭಾಷಣ, ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ, ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು (ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ಯುವಜನರೊಡನೆಯು ಸಂವಹನವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನಿರೂಪಣೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಿಷದ ಹಾಗೂ ವಿಷವಿಲ್ಲದ ಹಾವುಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಅವರಲ್ಲಿ ಹಾವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಕೆಲವು ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ತಪ್ಪೆಂದು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಿದೆವು. ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಈ ರೀತಿಯ ಶಿಬಿರಗಳಿಂದ ನನಗೆ ನಿಜವಾದ ಹೊರಗಿನ ಅನುಭವ ಸಿಕ್ಕಿತು. ನನ್ನಂತೆಯೇ ಆಸಕ್ತರಾದ ಇತರ ಜನರ ಜೊತೆ ಒಡನಾಟ ಜೆಚ್ಚಿದಂತೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಭಾರತದ ವನ್ಯಜೀವಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗೆಯ ಆಸಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನೇ ಒಂದು ವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿಸಲು ಸಹಕರಿಸಿತು.ಈ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ನಾನು

ಜೆರಾಲ್ಡ್ ಡ್ಯುರೆಲ್, ಜೇನ್ ಗುಡಾಲ್ ಮತ್ತು ಸಲೀಂ ಅಲಿಯವರ ಪ್ರಪಂಚ ಹಾಗೂ ಜೀವನವನ್ನು ಅವರ ಅದ್ವಿತೀಯ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮೂಲಕ ಕಂಡುಕೊಂಡೆ.ಅವರ ತಲಸ್ಪರ್ಶಿ (ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹಾಸ್ಯ ಭರಿತವಾದ) ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಕತೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಸಾಹಸ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಣ್ಣನೆಗಳು ನನ್ನನ್ನು ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಹಾಗೂ ಜೀವಿ ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒಂದು ವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ದೃಢವಾದ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದುವು.

ಚಿತ್ರ 1	ನನ್ನ ಬಹುಪಾಲು ಕೆಲಸ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದೆ ಅಡಿಜಜುಣ: ಎಚಿರಿಚಿಣ ಈಟಿರಿಡಿಚಿ. ಋಧಿಜಛಿಜ: ಅಅ–ಃಙ–ಓಅ.

ನನ್ನ ಈಗಿನ ಕಾರ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬಗ್ಗೆ.

ನನ್ನ ಜೀವನಚಕ್ರ ಒಂದು ಸುತ್ತು ಸುತ್ತಿ ಮೊದಲಿದ್ದಲಿಗೆ ಬಂದಿದೆ ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ! ನಾನು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪಯಣವನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಮೂಲಕ ಶುರುಮಾಡಿದ್ದೆ. ಜೇಡಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಚೆನ್ನೈ ನಗರದ ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಇಂಡಿಯನ್ ನಾಲೆಡ್ಜ್ ಸಿಸ್ಟಂನ ಡಾ.ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮತ್ತು ಎ.ವಿ.ಬಾಲಸುಬ್ರಹ್ಮಣಿಯನ್ ಅವರು ಬಹಳ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಿದರು,ನನ್ನ ಪದವಿಯ ನಂತರದಮೊದಲ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಅವರೊಡನೆ ಕೆಲಸಮಾಡಿದ್ದೆ. ಅವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದ ಜೇಡಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಗಳ ದಾಖಲೆಗಳು ನನಗೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ತೆರೆಸಿದವು. ನಾನು ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಯ ಕಳೆದು ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಶೋಧಕರನ್ನುಭೇಟಿ ಮಾಡಿಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಪಡೆಯಲು ಅವರು ಉತ್ತೇಜಿಸಿದರು.ಈ ಒಂದು ಅವಕಾಶವು ಜೀವಿ ಪರಿಸರ ಸಂಶೋಧನೆ ಎಂದರೆ ಏನು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಮೊದಲಅನುಭವ ಮತ್ತು ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಒದಗಿಸಿತು.

ಮುಂದೆ ನಾನು ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಳ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಗರದ ವನ್ಯಜೀವಿಗಳ ದಾಖಲೆಯ ಪ್ರಯತ್ನ, ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಮಳೆ ಕಾಡುಗಳ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಂಗವಾಗಿಮಳೆಕಾಡುಗಳಗಿಡಗಳ ಬೀಜ ಸಂವರ್ಧನೆ ಹಾಗೂ ಸಸಿತೋಟಗಳನ್ನು(ನರ್ಸರಿ) ಬೆಳೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ – ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ನಾನು ಎನ್‌ಸಿಎಫ್ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಹಣ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸಹಕರಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ನಾನು ಒಂದೆರಡು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಮಕ್ಕಳ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಸಹ ಲೇಖಕಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ದೀರ್ಘ ಬಿಡುವಿನ ನಂತರ ರವಿಶಂಕರನ್ ಇನ್ ಲಾಕ್ಸ್ ಫೌಂಡೇಷನ್‌ನಿಂದ ದೊರೆತ ಪೂರ್ಣಕಾಲೀನ ಸ್ಕಾಲರ್‌ಪ್‌ನಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಣ ನಾಯಕತ್ವದ ಬಗೆಗೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನ ಕೇಂಬ್ರಿಡ್ಜ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಎಂಫಿಲ್

ಮಾಡಲು ನನಗೆ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಇದು ನನಗೆ ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಸಂಶೋಧನೆ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲಿವರೆಗೆ ಸಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿ ಈ ವಿಭಾಗದ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಪಕ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಿತು.

ಚಿತ್ರ 2	ವನ್ಯಜೀವಿ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆಕಾರರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಜಗತ್ತನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದುಕೊಂಡದ್ದು ನಾನೂ ಹಾಗೇ ಆಗಬೇಕೆನ್ನುವ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿಸಿತು (ಎ) ಜಾಯ್ ಆಡಂಸನ್ (ಬಿ) ಜಾಕ್ವೆಸ್ ಕೋಸ್ಟೋ (ಸಿ)ಜೆರಾಲ್ಡ್ ಡ್ಯುರೆಲ್ (ಡಿ) ಜೇನ್ ಗುಡಾಲ್ (ಇ) ಮತ್ತು ಸಲೀಂ ಆಲಿ ಱಭಿಜಟಿಜ: ಅಅ–ಃಜ–ಓಅ.

ನನ್ನ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿ ನಾನು ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಸಂಶೋಧನಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡೆ.ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹೇಗೆ ಸಹಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾದರಪಡಿಸಿದೆ.ನಾನು ಎನ್‌ಸಿಎಫ್ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಪುನಃ ಸೇರಿದಾಗ ಪ್ರಕೃತಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪಾಠದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೂ ಮೀರಿ ನನ್ನ ಪೂರ್ತಿ ಸಮಯವನ್ನು ಜನ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ನನ್ನ ವೃತ್ತಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಹಲವಾರು ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರಿಂದ ಇತರರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸುವುದು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

'ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ' ಬಗ್ಗೆ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆ

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಎಂದರೆ ಓರ್ವ ಕನ್ನಡಕ ಧರಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ (ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗಂಡಸು!)ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಯ ಬಿಳಿ ನಿಲುವಂಗಿ ಹಾಕಿ ಬೀಕರ್‌ಗಳ ಮಧ್ಯೆ ನಿಂತವನು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಆದರೆ ಹಲವಾರು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಯ ಹೊರಗಿನ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೊರಾಂಗಣವೇ ಪ್ರಯೋಗ ಶಾಲೆ! ಈ ಜಾಗಗಳಲ್ಲೇ ನಮ್ಮ ಅವಲೋಕನ ಹಾಗೂ ಶೋಧಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲು ಬಲು ಕಷ್ಟದ ಮತ್ತು ಜಾಸ್ತಿ ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಜೀವ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಅನುಕರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಬಹುದು.

ಇನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಜನಪ್ರಿಯ ನಂಬಿಕೆ ಎಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಅನೇಕಪದವಿಗಳಿರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು.ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ತರಬೇತಿಯು ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತ ಹಾಗೂ ಅಗತ್ಯವಾದರೂ ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒಂದುವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡುಬರಲುಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ನೋಡುವ ಮಾರ್ಗದ ಜೊತೆಗೆ ತರ್ಕಬದ್ಧ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಅಗತ್ಯ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಶಾಲಾ ವಿಜ್ಞಾನಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆಅಭಿಪ್ರಾಯ

ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನದ ಬಗೆಗೆ ಇರುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಮತ್ತು ಅದರ ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪುನಾರೂಪಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಇನ್ನೂ ಬಹಳ ಕಾಲ ಬೇಕಾಗಬಹುದಾದರೂ ಹಲವು ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಒಳ್ಳೆಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಇಂದು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪಾಠ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳುಸತತವಾಗಿವಿಜ್ಞಾನ ಬೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕಲಿಯುವ ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ಪ್ರಶ್ನೆ–ಶೋಧನೆಯ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಒತ್ತನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದಆಗಿವೆ. ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಲು ಇನ್ನೂ ಬಹಳ ಜನರನ್ನು ಜೊತೆಗೂಡಬೇಕು.ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಯಾರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಬೇಕು.

ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿರುಚಿ ಹುಟ್ಟಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಸಲಹೆಗಳು

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅವರ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದಲು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತರಗತಿಯ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂಅವರು ಬಳಸಬಹುದಾದ ಬೇರೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನುಅವರಿಗೆ ತೋರಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ 'ಏಕೆ ಹೀಗೆ'ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುವಂತೆಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಅಥವಾತಮ್ಮ ಸಹಪಾಠಿಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರೊಂದಿಗೆ ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳಲುಅವರಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಬೇಕು.

ಚಿತ್ರ 3	ನನ್ನ ಮೊದಲ ಕೆಲಸವು ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳ ಜೇಡಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿತ್ತು. ಅಡಿಜಜಖಣ: ಖಚಿಡಿಡಿಚಿ. ಖಛಿಜಟಿಜ: ಅಠಟಟಖಠಟಜಜ ಚಿಟಜ ಛಿಠಠಿಥಿಡಿಝಣ ಂಟಚಿಠಜ ಣಾಜಜ ತಿಣಖ ಠಜಡಿಟಖಠಟಿ.

ವಿಜ್ಞಾನದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗುಂಪು ಚರ್ಚೆಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಬೇಕು.ತಮ್ಮ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಮಾಡಿಸಬಹುದು.ಅವರಿಗೆ ವಿಜ್ಞಾನದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಸಂವಾದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು.ಅಂಥಒಂದು ಸಂವಾದದ ಉದಾಹರಣೆಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನದ ಬೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ, ಜನಾಂಗ ಹಾಗೂ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಸರಿಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವುದನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿರಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ 'ದಿ ಲೈಫ್ ಆಫ್ ಸೈನ್ಸ್' ವೇದಿಕೆಯ ಅಶೀಮಾ ಡೋಗ್ರ ಹಾಗೂ ನಂದಿತ ಜೈರಾಜ್‌ರವರು ಮಹಿಳಾ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಕಾಲಕ್ರಮಾಗತ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಅವಲೋಕನ ಮತ್ತು ಕೌತುಕದ ಪಾತ್ರ

ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಪ್ರಪಂಚದ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಬೆಳಸಲುಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿ ಕುತೂಹಲ, ವಿಸ್ಮಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಗಮನವಿಟ್ಟು ನೋಡುವುದನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಬೇಕು. ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಹೊರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಬೋಧನೆಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಶಿಕ್ಷಕರು ತಮ್ಮ ತರಗತಿಯ ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಈ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅವರು ವಿಜ್ಞಾನದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಂತಹ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಹಾಯ ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಶಾಲಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಬೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧಕರನ್ನು ತೊಡಗಿಸುವ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ

ಇದು ಮೂಲಭೂತ ಸುಧಾರಣೆ ಎಂದು ಅನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆ ವೃತ್ತಿಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಶಾಲಾ ವಿಜ್ಞಾನದ ಭೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂದು ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.ಈ ತರಹದ ಅನುಭವಗಳು ಅದರಲ್ಲೂ ಅವರ ಸಂಸ್ಥೆಯವರು ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟುಬೋಧನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಸಂಶೋಧಕರು ತಾವು ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ರೀತಿಯನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಹೇಳಬಲ್ಲ ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಶೋಧಕರು ಶಾಲಾ ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದ ಆದರೆ ತಮಗೆ ಅರಿವಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಅದರಲ್ಲೂ ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸಿ ಬಳಸಬಹುದು. ಅಷ್ಟೇಅಲ್ಲದೇ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿವಸ್ತುವಿಷಯಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಬಗ್ಗೆ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಕರ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿತಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಆರಂಭಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿರುವ ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ವರ್ಷ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವವರನ್ನುಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಹಾಯಕವಾಗಬಹುದು.

ಶಾಲಾ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಪರಿಸರ ಶಿಕ್ಷಣ

ಶಾಲಾ ವಿಜ್ಞಾನವುಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸರಕಾರ ಹಾಗೂ ಶಾಲಾ ಮಂಡಳಿಗಳು ಇದರ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿವೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ತರಗತಿಗಳ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನದ (ಇವಿಎಸ್)ಬೋಧನೆ ಕಡ್ಡಾಯವಾದ ಭಾಗವಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ 4	ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಜೊತೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಅಡಿಜಜುಣ: ಗಿಜಟಿಚಿ ಏಚಿರಿಠಂಡಿ. ಐಛಿಜಟಿಜ: ಅಅ–ಃಜ–ಓಅ.

ಪರಿಸರದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ಯುವಜನರಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಪ್ರಮುಖ ಹೆಜ್ಜೆಯಾದರೂ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನಂಥ ಹಲವರ ಪ್ರಕಾರ ಪಠ್ಯವಾಗಿ ಇವಿಎಸ್ ಪಾಠಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿರುವ ಮತ್ತು ಅವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿರುವ ರೀತಿಮಕ್ಕಳಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಹೊರೆ ಹೇರಿದಂತಾಗಿದೆ ಎನಿಸುತ್ತಿದೆ.ಇವಿಎಸ್‌ನ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವ ವಿಷಯಗಳೆಂದರೆ ಮಾಲಿನ್ಯ, ಅರಣ್ಯನಾಶ, ಜಾಗತಿಕ ತಾಪಮಾನ ಏರಿಕೆ – ಇವುಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮನದಲ್ಲಿ ಅಸಹಾಯಕತೆಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತವೆ. ಇದು ಪ್ರಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರದ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದುನಮ್ಮ ವಾದ. ಆದರ್ಶವೆನಿಸುವ ಪಠ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಹೇಗೆ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದರೆ, ಅದನ್ನು ಓದಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ನಿಕಟ ಪರಿಸರದೊಂದಿಗೆ ಒಡನಾಡಲು ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು, ವಿಸ್ಮಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಲು ಉತ್ತೇಜಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಒಂದು ಮಗುವು ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗಿನ ತನ್ನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ ಮೇಲೆ (ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮೇಲಿನ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ) ಹೆಚ್ಚಿನ ಕ್ಲಿಷ್ಟಕರವಾದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಬೇಕು.

ಬಾಕ್ಸ್ :

ಶಿಕ್ಷಕರು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದಾದ ಎನ್‌ಸಿಎಫ್ ವತಿಯಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು : (ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ)

1. ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಷಯಾಧಾರಿತ ಹೊರಾಂಗಣ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ತಿತಿತಿ.ಜಜಣ.ಟಿಜಜಿ–ಎಟಿಜುಚಿ.ಠಡಿರ
2. ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಟಗಳು : ಎಣಣಠಿ://ತಿತಿತಿ.ಜಚಿಡಿಟಥಿಳುಡಿಜ.ಎಟ/ಡಿಞಠಣಡಿಛಿಞ/
3. ಒಂದು ಮರವನ್ನು ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಋತುಗಳು ಬದಲಾವಣೆ ಆಗುವಾಗ ಅದರ ಹೂ ಬಿಡುವ ಮತ್ತು ಫಲ ಬಿಡುವ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ದಾಖಲಿಸುವುದು. ಎಣಣಠಿ://ತಿತಿತಿ.ಜಚಿಠಟತಿಚಿಣಛಿಎಟ/.ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಬರೆದ ಸರಣಿ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದಬಹುದು. ನಾಟಕವಾಡಬಹುದು ಅಥವಾ ಅದೇ ರೀತಿಯ ಬೇರೆ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೆಣೆಯಬಹುದು.
ಎಣಣಠಿ://ಟಛಿಜ–ಎಟಿಜುಚಿ./ಠಡಿರ/ಡಿಠರಿಜಛಿಣ/ತಿಡೀಣುಟರಿಚಿಛಠಣಣ–ಟಿಚಿಣಡಿಜ–ಜಿಠಡಿಛಿಟಜಡಿಜಟ.

ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ಬಗ್ಗೆ ಪಾಠಮಾಡಲು ಸಲಹೆಗಳು

ನಿಮ್ಮ ಶಾಲಾ ಗ್ರಂಥಾಲಯದ ಮತ್ತು ತರಗತಿಯ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿಭಾರತದ ಪಕ್ಷಿಗಳು,ಚಿಟ್ಟೆಗಳು, ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳ ಬಗ್ಗೆಕ್ಷೇತ್ರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ, ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತಂದಿಡಿ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಪರಿಸರ ಹಾಗೂ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೆಲವರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ನಿಕಟ ಪರಿಸರದೊಡನೆ ಆತ್ಮೀಯಸಂಬಂಧದ ಭಾವನೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ನೇರವಾಗಿ ಬಳಸಬಹುದಾದ ಕೆಲವು ಬರಹಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾಡ್ಯೂರ್‌ಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿರುತ್ತೇವೆ. (ಕಳಚುವ ಚಟುವಟಿಕೆ ಹಾಳೆಯನ್ನು ನೋಡಿ – ಪಕ್ಷಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವ"ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪತ್ತೇದಾರರಿಗೆ ಬಿಂಗೋ ಆಟ") ಈ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ.

ನಮ್ಮ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಒಂದು ಹಾಜರಾತಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟರೆ ಮಕ್ಕಳು ಬಹಳ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆ ! ಪ್ರತಿದಿನ ನಿಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ಶಾಲಾ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಟಿಕ್ ಮಾಡಲು ಉತ್ತೇಜಿಸಿರಿ. ಅವರ ಅವಲೋಕನದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ – ಪಕ್ಷಿಗಳು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು? ಅವುಗಳು ಯಾಕೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತವೆ? ಅವುಗಳು ಹೇಗೆ ಗುಂಪು ಕಟ್ಟಿವೆ? ಅವರ ಅವಲೋಕನಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಲು ಹೇಳಿ. ಅವು ಯಾಕೆ ವರ್ಷದ ನಿಗದಿತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ? ಶಾಲಾ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಪಕ್ಷಿಗಳ, ಕೀಟಗಳ, ಮರಗಳ ಹಾಗೂ ಹೂಗಳ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ. ಇದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ನಿಕಟ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಜೊತೆ

ಆತ್ಮೀಯ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.ದಿನನಿತ್ಯದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಅಚಾನಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಣುವುದೇನನ್ನೋ ನೀವು ಗುರುತಿಸಿದಾಗ ನಿಮಗೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಪುಳಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ನೆನಪಿಡಿ, ಒಂದು ಪಕ್ಷಿ, ಮರ ಅಥವಾ ಕೀಟವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಅಥವಾ ಅದರ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹೆಸರನ್ನು ಜ್ಞಾಪಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಎದೆಗುಂದದಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಗಮನಿಸಲು ಉತ್ತೇಜನನೀಡಿ. ಅದನ್ನು ಅವರ ಮಾತಿನಲ್ಲೇ ವರ್ಣಿಸುವಂತೆ ಉತ್ತೇಜಿಸಿ ಮತ್ತು ಇವುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರಕೃತಿ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸುವುದು ಇನ್ನೂ ಒಳಿತು. ಒಂದು ಪ್ರಭೇದವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಹೆಸರಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ ಎಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿ. ಆದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಏಕೆ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಗುಂಪು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಕೇಳುವುದು ಅದು ಮುಖ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಅನುವಾದ: ಸುಧಾ **ಪರಿಶೀಲನೆ:** ಕ್ಷಮಾ ಭಾನುಪ್ರಕಾಶ್

*****